

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Жаворонок А.В., Павлюк А.О.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Досліджено теоретичні основи зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів. Визначено, що місцеві податки і збори є основою дохідної частини місцевих бюджетів в державах – членах ЄС, до складу яких відносять податок на сім'ю, акциз на сірники, цукор і кондитерські вироби, податок на нерухомість, податок із власників транспортних засобів, податок із цивільно-правових дій, податок на спадщину та дарування, аграрний та лісовий податок, ПДФО; податок із власників собак тощо. Наголошено, що, при гармонізації податкового законодавства України із законодавством Європейського Союзу, доцільним є запозичення окремих елементів системи оподаткування місцевими податками і зборами.

Ключові слова: податок, податкова складова, адміністрування податків, місцеві податки, зарубіжний досвід, місцеві збори, податкова система.

Постановка проблеми. Місцеві податки і збори мають важливе значення в досягненні фінансової незалежності та самостійності місцевих бюджетів, адже, будучи основним джерелом формування доходів цих бюджетів, вони виконують не лише фіскальну, контрольну, регулюючу, стимулюючу, а й децентралізуючу функцію. Сьогодні більшість податків і зборів сплачується на регіональному рівні. Утім вони не забезпечують фінансової автономії місцевого самоврядування, оскільки акумулюються на державному рівні. Це призводить до того, що органи місцевого самоврядування неспроможні в повному обсязі вирішувати економічні, соціальні та інші проблеми місцевого значення. Обраний Україною стратегічний курс на євроінтеграцію, а разом із ним на децентралізацію влади, потребує розширення повноважень органів місцевого самоврядування та впровадження дієвих механізмів, які дозволять збільшити надходження фінансових ресурсів до місцевих бюджетів. Крім того, перешкодою для розвитку підсистеми оподаткування місцевими податками і зборами є численні прогалини та колізії в податковому законодавстві. Тому законодавство, що врегулює місцеві податки і збори в Україні, потребує доопрацювання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемам з'ясування сутності місцевих податків і зборів, окремим аспектам реформування оподаткування місцевими податками і зборами, зокрема їх адмініструванню, приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як А. Абрамова [5], М. Бадида [1], Н. Білова [1], Н. Грапко [5], О. Грубляк [9], В. Іваненко [6], Л. Карамушка [7], М. Карвацький [9] та Г. Надьон [8].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Безумовно, результати вказаних наукових досліджень мають важливе значення для науки адміністративного й податкового права, однак питання адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні, що досліджувалися раніше, втратили свою актуальність у зв'язку з постійним оновленням податкового законодавства, пов'язаним зі зміною соціально-економічних та політичних умов діяльності органів місцевого самоврядування.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів та можливості його використання в Україні.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку місцевого самоврядування розширення повноважень органів місцевого самоврядування – один із найважливіших напрямів державної політики в Україні, оскільки фіскальна децентралізація є передумовою подальшої євроінтеграції, характерною ознакою податкової політики в багатьох державах – членах ЄС, досвід яких щодо створення ефективної системи місцевих податків і зборів має важливе значення для України. Крім того, узагальнення досягнень держав – членів ЄС у сфері формування та раціонального використання грошових надходжень від місцевих податків і зборів має особливе значення, адже місцеві податки і збори на сьогодні практично не виконують фіскальної та регулюючої функцій.

У розвинених державах – членах ЄС місцеві податки і збори, як правило, мають високу питому вагу в загальній сумі грошових надходжень до місцевих бюджетів. У світовій практиці місцеві податки і збори є основою дохідної частини місцевих бюджетів більшості держав. За рахунок місцевих податків і зборів формується 37% муніципальних доходів у Великобританії, 51% – у Данії, 31% – в Іспанії, 46% – у Німеччині, 43% – у Норвегії, 61% – Швеції, 46% – у Швейцарії, 34% – у Фінляндії. Найбільшу кількість місцевих податків запроваджено у Бельгії – понад 100, в Італії – 70, у Франції – близько 50 [8, 57]. Наприклад, у Франції комунам дозволено вводити місцеві податки на прибирання територій, на комунікації. Але, на відміну від інших держав – членів ЄС, у Франції найжорсткіша податкова система. Крім того, кожен француз сплачує податок на сім'ю. Причому вигідніше його платити, якщо вийдеш заміж чи одружишся – тоді ставка ділиться на двох. Підакцизними товарами вважаються сірники, цукор і кондитерські вироби. Ці податки також наповнюють місцеві бюджети.

У деяких країнах кількість місцевих податків і зборів невелика. Так, у Польщі відповідно до ст. 4 Закону Республіки Польща «Про доходи органів місцевого самоврядування» основними

джерелами власних доходів гмін є податок на нерухомість, податок із власників транспортних засобів, податок із цивільно-правових дій, податок на спадщину та дарування, аграрний та лісовий податок, ПДФО; податок із власників собак. Крім того, до місцевих бюджетів зараховуються й доходи від місцевих зборів, частина надходжень із загальнодержавних податків, дотації спеціального та загального призначення. У Великобританії стягується один місцевий податок – на нерухоме майно. Органи місцевого самоврядування всіх держав – членів ЄС, окрім Мальти, мають власні місцеві податки і збори [2].

Найефективнішими місцевими податками в державах – членах Європейського Союзу слід вважати податки на майно. Серед них найпоширенішими є податки на нерухоме майно, дещо рідше застосовуються місцеві непрямі податки (податок на додану вартість, акцизи тощо). Податки на майно забезпечують бюджети значною кількістю доходів. Якщо порівнювати податки на майно з іншими місцевими податками і зборами, то можна виділити такі переваги: забезпечення регулярних надходжень до бюджетів за будь-яких умов; справедливий розподіл податкового тягаря; простота адміністрування; здатність конкурувати з загальнодержавними податками у частині бази оподаткування та обсягу надходжень до місцевих бюджетів.

Звертаючись до міжнародного досвіду, потрібно зазначити, що майнові податки, зокрема, на нерухоме майно можуть бути однією з вагомих статей доходної частини бюджету. Наприклад, питома вага податку на нерухоме майно у власних надходженнях місцевих бюджетів становить більше 10% в Данії, Греції, Люксембурзі, Фінляндії, та близько 50% в Бельгії, Іспанії, Латвії, Литві, Словаччині, Словенії, Польщі. У Великобританії, Естонії та Ірландії податок на нерухоме майно становить майже 100% [7].

У Великобританії стягується єдиний податок на майно, що використовується для ведення підприємницької діяльності. Платниками податку є юридичні та фізичні особи, власники або орендарі нерухомості для цілей що не пов'язані з проживанням. Органи місцевого самоврядування мають право стягувати податок на майно, що є основним місцевим податком, та включає плату за земельну ділянку. Податок сплачується щомісячно з огляду на ринкову вартість нерухомості, яка знаходиться у власності або в користуванні платника податку. Розмір податку залежить від категорії нерухомості і прямо пропорційний її вартості.

У Франції є два майнових податки: податок на майно (забудовані і незабудовані ділянки) та податок на житлову нерухомість, що є різними видами податків і можуть застосовуватися одночасно. Податок на житлову нерухомість – місцевий і сплачується щорічно будь-якою особою, котра проживає в жиллому приміщенні. Обчислюється шляхом множення вартості умовної орендної плати житла, що визначається місцевим земельним реєстром, на коефіцієнт, що встановлюються муніципалітетом з урахуванням пільг, та застосовуються залежно від сімейного чи матеріального становища платника податків.

У Німеччині податок на нерухоме майно вводиться щорічно місцевою владою. Базою оподат-

кування є податкова вартість майна за загальною федеральною ставкою, що множитья на місцевий коефіцієнт, який може становити від 280% до 600%.

Нерухоме майно в Данії, що використовується як офіси, готелі, заводи тощо, може обкладатися трьома видами податку на нерухоме майно: муніципальним, окружним і місцевим. Ставка оподаткування становить від 0,6% до 2,4%.

В Іспанії податок на майно стягується щорічно органами місцевого самоврядування. Оподатковувана база – кадастрова вартість, яка переоцінюється кожні 8 років кадастровим управлінням з посиленням на ринкову вартість землі та споруд. У середньому податкові ставки становлять 0,4% для майна, що знаходиться в місті, і 0,3% – у сільській місцевості.

У Швеції податок на майно сплачують власники всіх видів нерухомості, яка може бути використана для проживання, в комерційних і виробничих цілях. Податкова ставка становить 1,3% для орендованих квартир; 1,0% для приміщень, що використовуються з комерційною метою, і 0,5% для промислової власності. Нові житлові приміщення не оподатковуються перші 5 років, а наступні 5 років діє пільгова ставка [5].

У Польщі податок на нерухоме майно є суттєвим джерелом наповнення бюджетів гмін. Зокрема, надходження від нього становлять понад 15% загальних доходів бюджетів гмін чи 45% доходів із власних джерел (без надходжень від субвенцій і розподілу податків). Податок на майно стягується із забудованої нерухомості та незабудованих земельних ділянок (за винятком тих, які використовуються для лісового або сільськогосподарського господарства, з них стягується окремою сільськогосподарський або лісгосподарський податок). Кожної місцева рада встановлює ставки цього податку, а національним законодавством закріплені лише його максимальні межі. Досвід Польщі демонструє, що застосування податку на майно впливає на рівень валового внутрішнього продукту держави, зокрема щорічно підвищує його приблизно на 1%, та на рівень загальних доходів громади, підвищуючи його на 15%.

У Болгарії податки на власність забезпечують близько 0,6% формування ВВП (при цьому половина надходжень формується безпосередньо за рахунок податку на нерухоме майно). Податок на нерухоме майно справляється з юридичних та фізичних осіб, ставка для яких однакова. Податок сплачується рівними частинами щоквартально. Базою оподаткування є вартість нерухомого майна, яка визначається співробітниками муніципалітету залежно від типу власності, місця її розташування, структури і амортизації відповідно до положень законодавства. На визначену вартість майна органи місцевого самоврядування встановлюють ставку податку в межах 0,01-0,45% бази оподаткування. При цьому від оподаткування звільняються будівлі категорій суспільного призначення (освітні, культурні заклади, будівлі, що перебувають у власності органів влади тощо), а також застосовується податкова знижка 50% на будівлі, які є основним місцем проживання платника податку. Якщо платник, вносить податок раз на рік в повному обсязі до 31 березня, то отримує знижку в розмірі 5% [7].

При гармонізації податкового законодавства України із законодавством Європейського Союзу, доцільним є запозичення окремих елементів системи оподаткування місцевими податками і зборами. Зокрема, найбільш оптимальним є застосування моделі податку на нерухоме майно, яка діє у Польщі. Для подальшого реформування податкової системи України необхідно врахувати той факт, що в Польщі ставки податку встановлюються диференційовано (при цьому найнижчі для будинків житлового фонду – 0,17 євро за 1 кв. м.). Крім того, в Польщі існує доволі значний перелік пільг, зокрема, для нерухомості з метою проведення статутної діяльності серед дітей і молоді у сфері освіти, виховання, науки і техніки, фізичної культури та спорту, дитячих таборів та баз відпочинку; сільськогосподарських кооперативів (членами яких є люди пенсійного віку, інваліди I та II груп), будівель садово-дачних кооперативів, нерухомості вищих навчальних закладів, публічних та приватних шкіл, інститутів та закладів підвищення кваліфікації викладачів, науково-дослідних організацій, музеїв, національних парків, заповідників. Цей список не є вичерпним, він може доповнюватися шляхом прийняття відповідної резолюції.

Отже, практика свідчить, що в більшості держав – членів ЄС ставка податку на майно розраховується на основі кадастрової вартості (звичай менше ринкової вартості), податкової вартості, ринкової вартості нерухомого майна. У Великобританії та Північній Ірландії, Франції з основою для обчислення бази податку є орендна вартість оподаткованого об'єкта. Реформування податку на майно в Україні має передбачати визначення бази оподаткування залежно від ринкової вартості об'єкта оподаткування (це дозволить зменшити навантаження на заробітну плату і перерозподілити його між різними категоріями платників податку) та виключення з переліку об'єктів оподаткування допоміжних (нежитлових) приміщень (сараї, хлівки, гаражі, літні кухні, майстерні, вбиральні, погребки, навіси тощо).

Позитивний досвід окремих держав щодо справляння податку на нерухоме майно підтверджує існування необхідності проведення в Україні соціально-орієнтованої податкової реформи.

Не менш важливим за податки на майно джерелом доходів місцевих бюджетів держав – членів ЄС є податки з прибутку підприємств та доходів фізичних осіб. ПДФО вважається одним із найдосконаліших інструментів фіскального регулювання.

Варто звернути увагу, що в Україні ПДФО є загальнодержавним податком, а порядок, ставки, правила оподаткування цим податком встановлюються виключно на загальнодержавному рівні.

У таких державах Європи як Болгарія, Греція, Естонія, Кіпр, Латвія, Норвегія, Румунія особистий прибутковий податок належить до місцевих податків, а в Бельгії, Данії, Фінляндії, Швеції та Швейцарії органи місцевого самоврядування самостійно визначають ставки, за якими будуть оподатковуватися доходи громадян. Ставка оподаткування ПДФО є важливим елементом цього податку. З точки зору теорії, у світі існує два підходи до оподаткування доходів:

1) плоска шкала оподаткування означає податок, що справляється за єдиною ставкою при будь-якому рівні доходу – єдина ставка прибуткового податку, яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню;

2) прогресивна шкала оподаткування – система оподаткування, що побудована на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання рівня оподаткованого доходу платника податку [9].

Плоска шкала оподаткування застосовується в Албанії, Болгарії, Грузія, Естонії, Ісландії, Латвії, Литві, Румунії, Чехії. В інших державах – членах ЄС система оподаткування ПДФО базується на прогресивній шкалі оподаткування та коливається в межах від 10% до 47,5%. Це пов'язано з тим, що у кожній державі різний рівень доходів і відповідно різний рівень податкового навантаження на заробітну плату. Висока ставка ПДФО застосовується в Бельгії (53,7%), Греції (49%), Данії (52,2%), Італії (47,3%), Нідерландах (52%), Німеччині (45%), Португалії (49%), Франції (45%), Швеції (56,6%). Так, у Німеччині на цей вид податку припадає майже третина всіх податкових надходжень. Діє прогресивна система оподаткування: неоподаткований мінімум доходу на одну людину становить 8,13 тис. євро на рік, а початкова ставка прибуткового податку – 14%. Для платників податків із річним доходом понад 52,88 тис. євро ставка становить 42%. Дохід понад 250,7 тис. євро оподатковується за максимальною ставкою – 45%. При стягненні податку враховуються податкові класи і види діяльності. Основою для сплати ПДФО є картка податку на заробітну плату, яка видається зайнятим громадянам на початку кожного року. У картці вказується податковий клас (їх всього 6), число неоподаткованих податком сум у зв'язку з наявністю дітей, належність до конфесії (для церковного податку) та пільги для інвалідів. Всі інші пільги і знижки вносяться до картки місцевим фінансовим відділом на вимогу платника податків. Застосовується також так звана надбавка солідарності (Solidaritätszuschlag). Платник податків фінансує частиною своїх доходів економічне відродження нових земель, що виникли після об'єднання Німеччини. На даний час дана надбавка становить 7,5% від прибуткового податку. Ця надбавка трохи знижується, якщо у платника податків є діти.

У Франції особи з низьким рівнем доходів звільняються від сплати ПДФО, а річні доходи у межах 5 963 євро оподатковуються за ставкою 0%; річні доходи від 5 963 євро до 11 896 євро – за ставкою 5,5%; річні доходи від 11 897 євро до 26 420 євро – за ставкою 14%; доходи у частині від 26 421 євро до 70 830 євро – за ставкою 30%; від 70 831 до 150 000 євро – за ставкою 41%; від 150 001 до 1 000 000 євро – за ставкою 45%.

ПДФО у Великобританії, як і у Франції, ґрунтується на прогресивній шкалі оподаткування. З 2012 року підвищено рівень неоподаткованого річного доходу з 8,1 тис. до 9,2 тис. фунтів. Граничну ставку ПДФО для тих, хто заробляє більше 150 тис. фунтів на рік, було знижено з 50 до 45%. У Великобританії одна з найвищих граничних ставок. Особливістю оподаткування доходів громадян у Великобританії є те, що їхні доходи поділяються на певні частки (шедули), які опо-

датковуються за окремою методикою. Отже, британська система обліку ПДФО характеризується засто-суванням прогресивних ставок до доходів за окремими напрямками [4].

База оподаткування ПДФО в державах – членах ЄС різна. Податкова служба Ірландії при визначенні загального річного доходу платника податків ураховує додаткові (понад основну заробітну плату) доходи від премій чи привілеїв. У Данії та Іспанії база оподаткування включає внески за страхування життя. У Бельгії, Великобританії, Голландії, Люксембурзі, Фінляндії, Франції та Швеції обкладаються податком виплати у зв'язку з хворобою, а в Ірландії, Іспанії, Німеччині та Португалії – не обкладаються. У Великобританії, Люксембурзі й Фінляндії допомога з безробіття враховується при визначенні бази оподаткування, натомість в Австрії, Ірландії, Іспанії та Португалії – не враховується. У багатьох державах аліменти на утримання дітей включаються в дохід, що підлягає оподаткуванню, а законодавство Австрії та Німеччини цього не передбачає.

На думку І.О. Цибалюк, під час здійснення перерозподілу загальнодержавних податків варто зосередити увагу на удосконаленні перерозподілу ПДФО. Науковець вважає за доцільне сформувати єдиний фонд надходжень ПДФО і перерозподіл його через застосування формульного підходу, який має ґрунтуватися на кількості офіційно зареєстрованих жителів на відповідній території. Такі зміни дозволять встановити більш тісний взаємозв'язок між жителями населених пунктів і відповідними місцевими бюджетами, а також створити стимули для кращого врахування інтересів місцевих жителів при формуванні бюджетів.

Відповідно до п. 29.2 ст. 29 Бюджетного кодексу України, з 1 січня 2015 року зарахування ПДФО до місцевих бюджетів проводиться у розмірі 75%, до бюджету м. Києва – 40%, до державного бюджету 25% та 60% відповідно. Враховуючи високий рівень надходжень цього податку до місцевих бюджетів, та досвід держав – членів ЄС, вбачається доцільним віднести ПДФО до місцевих податків. Слід не погодитися з думкою авторів проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році», котрі пропонують встановити єдину базову ставку ПДФО в розмірі 18%. Утім, заслуговує на увагу пропозиція щодо звільнення від оподаткування сум коштів, наданих платнику податку міжнародною фінансовою організацією у зв'язку зі здійсненням заходів щодо енергоефективності та енергозбереження та звільнення від оподаткування сум, прощених (анульованих) кредитором за кредитами в іноземній валюті, які отримані на придбання єдиного житла (іпотечні кредити). Вбачається, що прогресивну шкалу оподаткування ПДФО в Україні необхідно застосовуватися з початковою ставкою 10%, що зменшить навантаження на малозабезпечені верстви населення.

Наступну групу податків, що успішно впроваджені в державах – членах ЄС, складають екологічні податки, які не несуть значного фіскального

навантаження, але спрямовують природоохоронну політику органів місцевого самоврядування. Екологічні податки покликані стимулювати екологічну поведінку платників податків, сприяти зменшенню навантаження на довкілля та забезпечувати охорону навколишнього середовища.

Найбільш поширеними серед екологічних податків в державах – членах ЄС є транспортні та енергетичні податки. Так, енергетичні податки складають 72% від загальної кількості екологічних податків в ЄС, а транспортні податки – 23%. Найвища частка податків на споживання енергії спостерігається в Литві, Люксембурзі, Словаччині та Чехії (близько 93% від загального числа екологічних податків). Найвища частка транспортних податків в Ірландії, Кіпрі та Мальті (близько 50% від загального числа екологічних податків) [8].

У Польщі платники податків сплачують плату за забруднення повітря, води, скидання стічних вод, утилізацію твердих відходів, вирубку лісу, плату за продукцію, що не відповідає екологічним стандартам. Великобританія застосовує збір за паливо, акциз на автомобілі, збори з авіапасажирів, податок на звалища, збір за зміну клімату, податок на будівельні матеріали. У Словенії справляється податок за викиди вуглецю, податок на виробництво електроенергії, податок на транспортні засоби. У Нідерландах діє плата за забруднення води, податок на відходи та їх утилізацію, податок на споживання енергії. Екологічні податки є вагомим джерелом наповнення місцевих бюджетів в Бельгії (податок на очищення стічних вод, податок на вивіз сміття, податок на очищення підземних вод) та в Австрії (збір за вивезення відходів, збір за очищення стічних вод, плата за воду, дорожні збори, плата за паркування).

Екологічні податки впливають на темпи зростання кількості відходів та збільшення рівня їх переробки. Вперше такі податки було запроваджено в Данії та Нідерландах. На сьогодні вони діють в 19 державах – членах ЄС та виконують основне завдання у сфері поводження з відходами – скорочення їх обсягу й перехід від практики захоронення побутових відходів до їх переробки, вторинне використання або рекуперацію. За винятком деяких регіонів Іспанії побутові відходи входять до об'єкту оподаткування екологічним податком у державах – членах ЄС, в яких запроваджено такий податок. У цих державах, як і в Україні, податок сплачується податковими агентами – спеціалізованими підприємствами, що здійснюють діяльність з видалення та утилізації відходів і мають орендовані або власні звалища (полігони). Кінцеві платники податку – утворювачі відходів, сплачують податок оплачуючи послуги таких підприємств. Частка надходжень від податків на відходи у доходах місцевих бюджетів держав – членів ЄС в середньому становить 0,049%. Найбільшою ця частка є в Великобританії (0,174), Естонії (0,243), Чехії (0,128), найменшою – в Швеції (0,008) [7].

Проблема підвищення адміністративної та фіскальної ефективності справляння екологічних податків є однією з базових у формуванні джерел фінансування природоохоронної сфери загалом та апроксимації до відповідного законодавства ЄС. Зокрема, у цьому сенсі опорою

може слугувати узагальнення зарубіжного досвіду. База екологічного оподаткування в державах – членах ОЕСР та ЄС ширша, ніж в Україні, й охоплює як екологодеструктивні чинники, так і товари та послуги, що можуть стати причиною негативного впливу на довкілля і здоров'я людей. За методологією ОЕСР сумарний обсяг екологічних податків визначається без урахування податків за землю та на видобуток нафти і газу. За таких передумов за даними Євростату за 2011 рік частка екологічних податків у загальній сумі доходів держав – членів ЄС становила майже 6,2%, а в абсолютному вимірі досягла 302,9 млрд євро. У державах – членах ОЕСР ця частка ще вища – 7,5%. В Україні екологічні податки становлять менше 1% від доходів зведеного бюджету, що не відповідає тенденціям держав – членів ЄС та ОЕСР.

Сьогодні вітчизняна система екологічного оподаткування значно відрізняється від європейської як за кількісним, так і за якісним складом. В Україні Податковим кодексом України запроваджено екологічний податок – загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів в атмосферне повітря скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів [6]. У 2015 році спостерігалася тенденція невиконання планових надходжень екологічного податку до державного та місцевих бюджетів. Так, згідно зі звітністю Казначейства України за січень-жовтень 2015 року до загального фонду державного бюджету надійшло екологічного податку у сумі 869,3 млн. грн. або 72,6% плану за звітний період (недоотримано 327,4 млн. грн.), до місцевих бюджетів – 1 280,8 тис. грн., або 71,6% запланованого обсягу. Враховуючи, що податкова політика в Україні спрямована на формування дохідної частини місцевих бюджетів за рахунок бюджетних трансфертів, вбачається необхідним 80% екологічного податку (замість 35%) передати до місцевих бюджетів та зараховувати до спеці-

ального фонду місцевих бюджетів, спрямовуючи на заходи, передбачені рішеннями про місцевий бюджет, відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», оскільки негативний вплив здійснюється безпосередньо на території де розташовані об'єкти платників податків.

Висновки і пропозиції. Таким чином, місцеві податки і збори є основою дохідної частини місцевих бюджетів в державах – членах ЄС. До місцевих податків і зборів у цих державах відносять податок на сім'ю, акциз на сірники, цукор і кондитерські вироби, податок на нерухомість, податок із власників транспортних засобів, податок із цивільно-правових дій, податок на спадщину та дарування, аграрний та лісовий податок, ПДФО; податок із власників собак тощо. Найпоширенішими місцевими податками в державах – членах Європейського Союзу є податки на майно (Бельгія, Іспанія, Латвія, Литва, Польща, Словаччина, Словенія), зокрема, податок на нерухоме майно, що ґрунтується на таких принципах: ставка податку на нерухоме майно розраховується на основі кадастрової вартості (звичай менше ринкової вартості), податкової або ринкової вартості нерухомого майна з використанням спеціально розроблених методів розрахунку вартості об'єктів для цілей оподаткування, та є диференційованими; пільги надаються за категоріями платників податків або з урахуванням виду об'єкта оподаткування; грошові надходження від сплати податку на майно спрямовуються на розвиток регіонів.

Наголошено, що, при гармонізації податкового законодавства України із законодавством Європейського Союзу, доцільним є запозичення окремих елементів системи оподаткування місцевими податками і зборами. Зокрема, найбільш оптимальним є застосування моделі податку на нерухоме майно, яка діє у Польщі. Вбачається можливим віднести ПДФО в Україні до місцевих податків та застосувати прогресивну шкалу оподаткування ПДФО з початкової ставки 10%, що зменшить навантаження на малозабезпечені верстви населення.

Список літератури:

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI // Урядовий кур'єр, 2010. – № 131.
2. Бандида М. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів бюджету міста // Ринок цінних паперів України. – 2012. – № 11-12. – С. 37-40.
3. Білова Н. Місцеві податки і збори по-новому: знайомимося та готуємося до сплати / Н. Білова / Податки та бухгалтерський облік. – 2012. – № 1-2.
4. Грапко Н.В. Місцеве оподаткування в сучасних економічних умовах [Електронний ресурс] / Н.В. Грапко, А.В. Жаворонок // Економіка та суспільство: електронне наукове фахове видання. – Мукачєво: Мукачівський державний університет. – 2017. – № 9. – С. 975-981. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/168.pdf.
5. Грапко Н.В. Система адміністрування податків в Україні [Електронний ресурс] / Н.В. Грапко, А.С. Абрамова, А.В. Жаворонок // Фінансові дослідження: електронний науковий журнал. – Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т. – 2016. – № 1(1). – С. 6-12. – Режим доступу: <http://fr.stu.cn.ua/tmppdf/12.pdf>.
6. Іваненко В. Місце та роль місцевих податків і зборів у забезпеченні місцевого самоврядування // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 32-34.
7. Карамушка Л.І. Формування місцевих бюджетів як складова бюджетного процесу / Л.І. Карамушка // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки. – 2013. – № 2(30). – С. 123-132.
8. Надьон Г.О. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / Г.О. Надьон, М.С. Харківський // Часопис економічних реформ. – 2010. – № 3. – С. 28-33.
9. Hrubliak O. M. Methodical approaches to assess the efficiency of the budget process in Ukraine / O.M. Hrubliak, M.V. Karvatskyi, A.V. Zhavoronok // Scientific Bulletin of Polissia [Text]. – Chernihiv: ChNUT, 2018. – № 2(14). – Part 2. – P. 108-113.

Жаворонок А.В., Павлюк А.О.

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

ДИВЕРСИФИКАЦИЯ БАНКОВСКИХ УСЛУГ: ВЛИЯНИЕ ФАКТОРОВ

Аннотация

Исследованы теоретические основы зарубежного опыта административно-правового регулирования местных налогов и сборов. Определено, что местные налоги и сборы являются основой доходной части местных бюджетов в государствах – членах ЕС, в состав которых относят налог на семью, акциз на спички, цу-кор и кондитерские изделия, налог на недвижимость, налог с владельцев транспортных средств, налог с гражданско-правовых действий, налог на наследство и дарение, аграрный и лесной налог, НДС; налог с владельцев собак и тому подобное. Отмечено, что при гармонизации налогового законодательства Украины с законодательством Европейского Союза, целесообразно заимствования отдельных элементов системы налогообложения местными налогами и сборами.

Ключевые слова: налог, налоговая составляющая, администрирование налогов, местные налоги, зарубежный опыт, местные сборы, налоговая система.

Zhavoronok A.V., Pavlyuk A.O.

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

FOREIGN EXPERIENCE OF ADMINISTRATIVE AND JURISTIC REGULATION OF LOCAL TAXES AND CHARGES

Summary

The theoretical bases of foreign experience of administrative and juristic regulation of local taxes and charges. It is determined that local taxes and fees are the basis of the revenue part of local budgets in the EU member states, which include family tax, match taxes, sugar and confectionery products, property tax, tax on vehicle owners, tax on civil law, inheritance tax and gift, agricultural and forestry tax, personal income tax; tax on dog owners, etc. It is stressed that, in harmonizing the Ukrainian tax legislation with the legislation of the European Union, it is expedient to borrow certain elements of the system of taxation with local taxes and fees.

Keywords: tax, tax component, tax administration, local taxes, foreign experience, local taxes, tax system.